

LISTY DZIAŁAŃ PERSONELU WSPIERAJĄCYCH ROZWÓJ DZIECKA
w Zespole Żłobków Miejskich w Rybniku

1. Opiekunowie zapewniają dzieciom warunki do zabaw i zajęć zgodnych z potrzebami rozwojowymi, preferencjami i aktualnymi zainteresowaniami.

1.1. Opiekunowie znają potrzeby, preferencje i aktualne zainteresowania dzieci związane z zabawą.

- Opiekunowie zbierają informacje od rodziców na temat indywidualnych preferencji i zainteresowań zabawowych dzieci.
- Opiekunowie prowadzą stałą obserwację dzieci dotyczącą ich potrzeb, preferencji i zainteresowań w zabawie.

1.2. Opiekunowie inicjują i towarzyszą dzieciom w zabawach adekwatnie do ich potrzeb, preferencji i zainteresowań.

- Opiekunowie znają szeroki repertuar zabaw adekwatnych do wieku i możliwości rozwojowych dzieci.
- Opiekunowie dają dzieciom impulsy do zabawy, zapraszają, ale nie zmuszają ich do podjęcia danej aktywności.
- Opiekunowie wchodzi z dzieckiem w partnerskie relacje podczas zabawy np. obie strony mogą inicjować, zmieniać i kończyć zabawę.
- Opiekunowie adekwatnie do sytuacji wycofują się z zabawy, dając możliwość bawienia się samodzielnego lub wspólnego z innymi dziećmi.
- Opiekunowie reagują na wszystkie niebezpieczne sytuacje pojawiające się w trakcie

zabaw.

- Opiekunowie wspierają dzieci zaniepokojone trudną sytuacją w trakcie zabawy.

1.3. Opiekunowie planują i organizują zabawy i zajęcia, uwzględniając aktualną sytuację w grupie i potrzeby rozwojowe dzieci.

- Żłobek posiada opracowany system planowania pracy pedagogicznej oparty na wiedzy o rozwoju dzieci, rozpoznaniu specyfiki danej grupy oraz na aktualnych zainteresowaniach dzieci.
- Opiekunowie w taki sposób planują dzień, aby dzieci miały odpowiednią ilość czasu na swobodną zabawę, zgodnie ze swoimi potrzebami.
- Opiekunowie zwracają uwagę, aby zorganizowane zajęcia w grupie były planowane w minimalnym wymiarze czasowym, były dostosowane do wieku, potrzeb i możliwości rozwojowych dzieci.
- Opiekunowie proponują dzieciom udział w zajęciach, ale nie zmuszają ich do uczestnictwa w nich.
- Opiekunowie organizują warunki zabawy w taki sposób, aby dzieci mogły swobodnie powracać do ulubionych czynności i powtarzać je.
- W placówce zwraca się uwagę na to, żeby zajęcia dodatkowe były wybierane w oparciu o potrzeby, możliwości rozwojowe czy zainteresowania dzieci, a ich czas i częstotliwość były dobrane do wieku dzieci.

1.4. Opiekunowie aranżują przestrzeń, tak aby sprzyjała różnorodnym zabawom i zajęciom zgodnym z potrzebami dzieci.

- Opiekunowie zapewniają bezpieczną fizycznie przestrzeń do zabawy i zajęć w budynku i poza nim.
- Opiekunowie zapewniają przestrzeń do różnych aktywności i zabaw sprzyjających

wszechstronnemu rozwojowi dzieci (strefa aktywności ruchowej, przeglądania i czytania książek, manipulowania i konstruowania, badania i wielozmysłowej stymulacji, zabaw plastycznych, zabaw naśladowczych).

- Opiekunowie zapewniają dostateczną liczbę zabawek, materiałów i sprzętów, tak aby mogły służyć dzieciom do wielokrotnego i długotrwałego eksperymentowania z daną zabawą.
- Opiekunowie stwarzają warunki do tego, aby dzieci miały swobodny (w zasięgu wzroku i rąk) dostęp do wyposażenia służącego zabawie.
- Opiekunowie organizują przestrzeń tak, aby dziecko mogło się łatwo zorientować, gdzie znajduje się dana rzecz do zabawy i gdzie ją później odłożyć.
- Opiekunowie zapewniają przestrzeń i sprzęty do aktywnych zabaw na świeżym powietrzu.

2. Personel zapewnia dzieciom w żłobkach różnorodne zabawy i zajęcia, które wspierają całościowy rozwój dzieci.

2.1. Opiekunowie poprzez zabawy i zajęcia wspierają rozwój ruchowy dzieci.

- Opiekunowie zapewniają możliwość swobodnego ruchu oraz zabaw ruchowych, zarówno w pomieszczeniach, jak i na dworze.
- Opiekunowie zapewniają dzieciom możliwość doświadczania i rozwijania różnego rodzaju ruchu: raczkowanie, chodzenie, bieganie, bujanie, skakanie, turlanie się, wspinanie, schodzenie, czołganie, jeżdżenie poprzez aranżację przestrzeni oraz dostęp do odpowiedniego sprzętu.
- Opiekunowie zapewniają dzieciom możliwość doświadczania i swobodnego manipulowania przedmiotami, które zachęcają do np. dotykania, potrząsania, stukania, dopasowywania, wkładania-wyciągania, układania, przekładania, podnoszenia, odkręcania, chwytania.

2.2. Opiekunowie poprzez zabawy i zajęcia wspierają rozwój poznawczy dzieci.

- Opiekunowie wspierają dziecięcą ciekawość i motywację do uczenia się, np. zachęcają do działania, nakierowują uwagę dzieci, dają wskazówki i zapraszają do nowych doświadczeń.
- Opiekunowie zapewniają dzieciom możliwość wielozmysłowego doświadczania. Oraz poznawania rzeczywistości poprzez zabawy, wyposażenie i materiały oddziałujące na różne zmysły: słuchu, wzroku, dotyku, węchu.
- Opiekunowie umożliwiają dzieciom możliwość doświadczania twórczej ekspresji, np. poprzez poznawanie różnego rodzaju mas sensorycznych i materiałów plastycznych oraz swobodne eksperymentowanie z nimi.
- Opiekunowie oferują dzieciom zabawy zachęcające do badania i poszukiwania rozwiązań, takich jak: sortowanie, kategoryzowanie, dopasowywanie, układanie w kolejności i według wzoru, dostrzeganie podobieństw i różnic, porównywanie ilości i innych właściwości obiektów, budowanie z klocków oraz innych przedmiotów.
- Opiekunowie oferują dzieciom zabawy i tematy pomagające im obserwować i rozumieć otaczającą rzeczywistość, np. rodzina, zwierzęta, pory roku, pojazdy, jedzenie.
- Opiekunowie oferują dzieciom zabawy, zabawki, przedmioty codziennego użytku, pomagające odtwarzać i lepiej zrozumieć codzienne doświadczenia, takie jak: robienie zakupów, przygotowanie posiłków, zmywanie, opieka nad dziećmi, wizyta u lekarza, jeżdżenie samochodem.
- Opiekunowie oferują dzieciom doświadczenia związane z obserwacją zjawisk przyrody, takich jak: deszcz, wiatr, śnieg, światło, zmieniająca się roślinność.
- Opiekunowie oferują dzieciom korzystanie z książek i ilustracji, które sprzyjają zrozumieniu zjawisk i wydarzeń z ich najbliższego otoczenia i dnia codziennego.

2.3. Opiekunowie poprzez zabawy i zajęcia wspierają rozwój mowy dzieci i ich komunikację z otoczeniem.

- Opiekunowie kładą nacisk na zrozumienie sygnałów i komunikację pozawerbalną z najmłodszymi dziećmi np. pomagają im wyrazić myśli gestami, mimiką i słowami.
- Opiekunowie w trakcie zabaw rozmawiają z dziećmi, odpowiadają na ich pytania i wątpliwości, zadają pytania i czekają na odpowiedź.
- Opiekunowie znają różnorodne piosenki, rymowanki, wierszyki, zabawy dźwiękonaśladowcze, z których korzystają adekwatnie do sytuacji (pory roku, rytmu dnia, preferencji i nastroju dzieci).
- Opiekunowie zachęcają do słuchania, odróżniania, powtarzania różnych dźwięków, rytmu, melodii.
- Opiekunowie czytają i opowiadają dzieciom, umożliwiają im dostęp do książek i ilustracji, zapewniając wczesne doświadczenia czytelnicze.

2.4. Opiekunowie poprzez zabawy i zajęcia wspierają rozwój społeczny dzieci.

- Opiekunowie wspierają i organizują zabawy w parach, małych grupach oraz całej grupie.
- Opiekunowie zachęcają dzieci do wspólnych zabaw, respektując równocześnie, jeśli dziecko chce się bawić samo.
- Opiekunowie wprowadzają stałe zabawy (rytuały), które sprzyjają bezpieczeństwu i integracji w grupie, np. powitanie w kręgu.
- Opiekunowie stopniowo uczą dzieci zasad funkcjonowania w grupie, zaczynając od zasad związanych z bezpieczeństwem.
- Opiekunowie dbają o to, żeby zasady były dla dzieci zrozumiałe, a ich liczba adekwatna do etapu rozwoju dziecka.
- Opiekunowie pomagają dzieciom radzić sobie z konfliktami pojawiającymi się w trakcie zabaw.

- Opiekunowie nie stosują kar i nagród w relacjach z dziećmi.
- Opiekunowie zapewniają dzieciom dostateczną liczbę zabawek, tak aby sprzyjało to dzieleniu się, a nie budziło konfliktów.
- Opiekunowie zapewniają w sali odpowiednią wielkość przestrzeni do zabawy, tak by dzieci wzajemnie sobie nie przeszkadzały.

2.5. Opiekunowie poprzez zabawy i zajęcia wspierają rozwój indywidualności dzieci.

- Opiekunowie korzystają z zabaw i przedmiotów, które wzmacniają rozwój tożsamości dziecka, np. zdjęcia dziecka i rodziny, ulubione zabawki, lustra.
- Opiekunowie proponują dzieciom zabawy, w czasie których uczą się w czym są podobne, a czym różnią się od innych dzieci w grupie.
- Opiekunowie uwzględniają decyzje dziecka w co, z kim, czym i jak długo chce się bawić.
- Opiekunowie stwarzają dziecku warunki do odzwierciedlania, przeżywania i powtarzania swoich codziennych przeżyć w zabawie.
- Opiekunowie pomagają rozpoznawać i nazywać emocje i uczucia przeżywane przez dziecko w trakcie zabaw.
- Opiekunowie dbają o to, żeby dziecko mogło bez poczucia winy i wstydu przeżywać w zabawie frustracje, porażki i trudne emocje.
- Opiekunowie dbają o to, żeby dziecko w zabawie znajdowało własną drogę, mogło uczyć się za pomocą prób i błędów, powtarzania i zmagania się z trudnościami.
- Opiekunowie dbają o to, żeby dziecko mogło dostrzegać efekty własnych zmagania, nowe umiejętności i osiągnięcia oraz odczuwać w związku z nimi satysfakcję i dumę.

3. Personel wykonuje czynności opiekuńczo-higieniczne z szacunkiem dla dziecka, budując z nim relację

3.1. Czynności opiekuńczo-higieniczne są wykonywane przez bliskich dziecku opiekunów.

- W okresie adaptacji czynności opiekuńczo-higieniczne przejmuje od rodziców i wykonuje w miarę możliwości jeden opiekun, z którym dziecko buduje więź.
- Po okresie adaptacji stopniowo przejmują nad dzieckiem opiekę inni znani mu z grupy opiekunowie.
- Czynności opiekuńczo-higienicznych nie są wykonywane przez osoby, których dziecko nie lub z którymi nie czuje się bezpiecznie.

3.2. Opiekunowie stwarzają warunki, aby czynności opiekuńczo-higieniczne przebiegały w spokojnej i bezpiecznej emocjonalnie atmosferze.

- Opiekunowie są uważni na odczytywanie sygnałów werbalnych i pozawerbalnych od dziecka.
- Opiekunowie są delikatni, nie śpieszą się, nie zajmują się dzieckiem rutynowo.
- Opiekunowie pozostają w kontakcie wzrokowym z dzieckiem, rozmawiają z nim, opisują, co robią, obserwują reakcje dziecka dotyczące poczucia komfortu lub dyskomfortu.

4. Opiekunowie tworzą odpowiednie warunki, aby czynności opiekuńczo-higieniczne odbywały się w zgodzie z aktualnymi potrzebami i możliwościami rozwojowymi dzieci

4.1. Opiekunowie mają wiedzę dotyczącą indywidualnych potrzeb i przyzwyczajeń dzieci oraz stopnia ich samodzielności w obszarze czynności opiekuńczo – higienicznych.

- Opiekunowie zbierają informacje od rodziców na temat indywidualnych potrzeb i przyzwyczajeń dzieci oraz stopnia ich samodzielności w obszarze czynności opiekuńczo-higienicznych podczas spotkań wstępnych oraz przy każdej znaczącej zmianie w tym obszarze u dziecka.
- Opiekunowie prowadzą bieżące obserwacje dzieci i rozmowy z dziećmi (zależnie od wieku) na temat ich indywidualnych potrzeb i przyzwyczajeń oraz stopnia samodzielności w obszarze czynności opiekuńczo-higienicznych.

4.2. Opiekunowie podczas każdej sytuacji opiekuńczo - higienicznej uwzględniają indywidualne potrzeby i możliwości dzieci oraz stopień ich samodzielności.

- W ramowym planie dnia jest uwzględniona odpowiednia ilość czasu na czynności opiekuńczo-higieniczne, takie jak mycie, ubieranie i rozbieranie.
- Opiekunowie dają tyle czasu i wsparcia dzieciom, aby mogły one w swoim tempie uczyć się samodzielności.
- Opiekunowie uczą dzieci różnych nawyków higienicznych i porządkowych, np. mycie rąk przed posiłkiem, wieszanie ubrań w szatni, chowanie butów do szafki, spuszczenie wody w toalecie.
- Przejście z pieluszki na nocnik jest przeprowadzane po obserwacji gotowości dziecka oraz po uzgodnieniach z rodzicami i nie wcześniej niż po ukończeniu 1,5 r. życia przez dziecko.

- Dzieci korzystają z nocnika i toalety wg swoich indywidualnych potrzeb, nie są „wysadzane” całą grupą w określonych ogólnie porach.
- Opiekunowie przypominają dzieciom o możliwości korzystania z toalety, szczególnie tym, które są w trakcie nauki korzystania z nocnika, ale dzieci same decydują, czy chcą z niej korzystać, czy nie.
- Dziecko nie jest zawstydzane, ani nie spotyka się z rozczarowaniem opiekunów, gdy załatwi się w ubranie lub pobrudzi się.
- Opiekunowie nie stosują systemu kar i nagród w czasie czynności opiekuńczo – higienicznych, natomiast starają się wzmacniać u dziecka poczucie sukcesu z dokonywanych, nawet niewielkich postępów.
- Opiekunowie uwzględniają prawo dziecka do towarzystwa lub do odizolowania się w łazience.

5. Posiłki w Zespole Żłobków Miejskich w Rybniku, organizowane są w taki sposób, aby były przyjemne i uczące dla dzieci

5.1. Opiekunowie mają wiedzę o zwyczajach żywieniowych każdego dziecka.

- Opiekunowie co najmniej raz w roku zbierają informacje od rodziców i dzieci (w zależności od ich wieku) na temat potrzeb, preferencji i umiejętności dzieci w sytuacji posiłku.
- Opiekunowie prowadzą bieżące obserwacje na temat potrzeb, preferencji i umiejętności dzieci w sytuacji posiłku.

5.2. Cały personel placówki kształtuje spokojną i bezpieczną emocjonalnie atmosferę podczas posiłku.

- W sali znajduje się specjalnie zaaranżowane miejsce do spożywania posiłków.

- Opiekunowie towarzyszą dzieciom w czasie posiłku, są spokojni, siedzą i rozmawiają z dziećmi.
- Opiekunowie są skoncentrowani na potrzebach dzieci, uwzględniają ich werbalne i pozawerbalne sygnały zarówno odnośnie potrzeby jedzenia, jak i ilości spożywanych potraw.
- Opiekunowie wprowadzają rytuały w czasie wspólnego posiłku (np. piosenka sygnalizująca początek posiłku, powiedzenie „smacznego”, spokojna muzyka).
- Opiekunowie przeznaczają na posiłek tyle czasu, by dzieci jadły bez pośpiechu, zgodnie ze swoim tempem i aktualnymi możliwościami.
- Dzieci niepotrafiące samodzielnie jeść mogą być karmione wyłącznie przez znanych im opiekunów, którzy pozostają z nimi w indywidualnym kontakcie i są uważni na ich sygnały.
- Opiekunowie rozmawiają z dziećmi o posiłkach, proponują im potrawy, tłumaczą nazwy i omawiają składniki dania.
- W placówce wyznaczone jest miejsce, w którym jadłospis jest dostępny dla rodziców (w formie pisemnej) oraz, w miarę możliwości, dla dzieci w postaci graficznej (np. poprzez zdjęcia).
- Opiekunowie nie zmuszają dzieci do jedzenia, to dziecko decyduje, co i ile zje z oferowanych mu potraw.
- Opiekunowie nie nagradzają dzieci za zjedzenie oraz nie karzą ich za odmowę zjedzenia posiłku.
- Opiekunowie umożliwiają dzieciom spożywanie posiłków na świeżym powietrzu w sezonie wiosenno – letnim.

5.3. Opiekunowie rozwijają samodzielność i relacje społeczne dzieci podczas posiłku.

- Opiekunowie stopniowo uczą dzieci samodzielnego jedzenia, biorąc pod uwagę poziom umiejętności i gotowości dziecka.
- Opiekunowie podają jedzenie w taki sposób, aby dzieci miały możliwość podejmowania decyzji, co do wyboru i ilości jedzenia (np. podawanie potraw na półmiskach).
- Opiekunowie zachęcają dzieci do samodzielnego nakładania posiłków, ale jeśli dzieci nie są jeszcze w stanie tego zrobić, pytają je, co i ile z dostępnych potraw im nałożyć.
- Opiekunowie akceptują każdą formę spożywania posiłku przez dzieci: karmienie piersią, butelka, jedzenie rękoma, sztućcami.
- Opiekunowie stwarzają warunki do tego, aby dzieci w czasie posiłku mogły samodzielnie decydować i nakładać jedzenie, korzystając z odpowiedniego rodzaju i liczby naczyń (np., na stole znajduje się tyle półmisek, talerzy z jedzeniem, by dzieci mogły swobodnie po nie sięgać).
- Opiekunowie wspólnie z dziećmi (w zależności od wieku) przygotowują naczynia i sztućce oraz uczą dzieci sprzątania po posiłku (np. dzieci przynoszą i odnoszą na tacę naczynia i sztućce, przynoszą potrawy, wycierają stoły).
- Opiekunowie w taki sposób aranżują strefę posiłku, aby wspierała samodzielność dzieci np. stoły, krzeselka, szafki są dostosowane do wzrostu dzieci, zapewniają odpowiednią liczbę sztućców i naczyń, dostosowanych wielkością i kształtem do umiejętności dzieci.
- Opiekunowie podczas posiłku inicjują i zachęcają dzieci do kontaktu i rozmowy.
- Opiekunowie w taki sposób aranżują układ stolików podczas posiłku, aby sprzyjał wspólnotowości i społecznym relacjom (np. możliwość rozmowy, wzajemnej pomocy).
- Opiekunowie uczą dzieci podstawowych zasad zachowania przy stole np. jemy przy stolikach, nie zabieramy sobie jedzenia, czekamy na swoją kolej, podajemy sobie

naczynia z potrawami.

- Opiekunowie wprowadzają podstawowe zwroty grzecznościowe, głównie poprzez modelowanie: *proszę, dziękuję, smacznego*.

6. Opiekunowie stwarzają dzieciom odpowiednie warunki do snu i innych form odpoczynku, które są zgodne z ich aktualnymi potrzebami i możliwościami rozwojowymi.

6.1. Opiekunowie mają wiedzę o potrzebach i przyzwyczajeniach każdego dziecka w zakresie snu i innych form odpoczynku.

- Opiekunowie co najmniej 1 raz w roku zbierają informacje od rodziców i dzieci (w zależności od ich wieku) na temat indywidualnych potrzeb i przyzwyczajień w zakresie snu i odpoczynku.
- Opiekunowie prowadzą systematyczną obserwację dzieci w zakresie indywidualnych potrzeb i przyzwyczajień w kwestii snu i odpoczynku.

6.2. Opiekunowie organizują dla dzieci różne formy odpoczynku i relaksu.

- W placówce istnieje cały zakres różnorodnych form odpoczynku i relaksu dla dzieci podczas ich pobytu w sali i na dworze, np. sen, leżenie, masaże, słuchanie bajek, oglądanie książeczek, zabawa, relaks przy muzyce, ruch, wycofanie się, przebywanie na świeżym powietrzu, spacer.
- Opiekunowie znają różne potrzeby dzieci i dostosowują do tego formy odpoczynku i relaksu – np. wycofanie się, odprężenie, sen.
- Opiekunowie proponują różne formy odpoczynku i relaksu, ale dzieci same decydują o tym, czy, w jaki sposób i jak długo z nich korzystają.
- Opiekunowie dbają, aby w planie dnia zachować równowagę pomiędzy aktywnością,

zabawą dzieci a możliwością wycofania się, odpoczynkiem.

- Opiekunowie codziennie przebywają z dziećmi na świeżym powietrzu, uwzględniając warunki pogodowe (nie wychodzą w czasie silnego wiatru, upału, smogu, temperatury poniżej minus 5 stopni).

6.3. Opiekunowie dbają o spokojną i bezpieczną atmosferę podczas zasypiania, snu i wybudzania się dzieci.

- Opiekunowie w czasie sytuacji zasypiania, snu i wybudzania dzieci są spokojni, rozluźnieni i nie spieszą się.
- W czasie zasypiania dziecku towarzyszy znany opiekun.
- W sytuacji nieobecności znanego opiekuna, inne osoby mają możliwość korzystania z informacji dotyczących przyzwyczajeń dziecka w kwestii snu, np. gdzie dziecko śpi, jakich ma sąsiadów podczas drzemki i jakie są jego rytuały z nią związane.
- Opiekunowie dbają o to, żeby dzieci spały w znanym sobie miejscu, w którym czują się bezpiecznie.
- Opiekunowie tworzą dzieciom odpowiednie warunki do samodzielnego przygotowania się do snu, dają możliwość rozbierania się i ubierania w swoim tempie i na poziomie swoich umiejętności.
- Opiekunowie w czasie zasypiania i wybudzenia dzieci stosują wyciszające i odprężające rytuały.
- Opiekunowie nie zmuszają dzieci do spania, ani do położenia się, jeśli nie mają one takiej potrzeby.
- Opiekunowie uwzględniają, że dzieci wstają zgodnie ze swoimi potrzebami, mogą budzić się i wstawać w różnym czasie.
- Opiekunowie stwarzają warunki do zabawy dla dzieci, które nie śpią lub wcześniej wstały, tak aby dzieci nie przeszkadzały sobie nawzajem.
- Opiekunowie dbają o to, aby w czasie odpoczynku dzieci mogły mieć przy sobie przedmioty, które są dla nich ważne i zapewniają im poczucie bezpieczeństwa.

6.4. Opiekunowie aranżują przestrzeń w czasie snu i innych form odpoczynku w taki sposób, żeby sprzyjała odprężeniu i wyciszeniu się dzieci.

- Placówka zapewnia dzieciom wydzieloną część sali do snu lub odrębną salę.
- Opiekunowie zwracają uwagę, aby w czasie snu sala była odpowiednio zaaranżowana, np. ograniczanie liczby bodźców, przyciemnione, delikatne oświetlenie, otoczenie o ciepłych, niebudzących kolorach, odpowiednia temperatura.
- Dzieci mają własne i oznaczone miejsce do spania, aby mogły je łatwo rozpoznać i czuły się bezpiecznie.
- Opiekunowie, w miarę możliwości placówki, w taki sposób aranżują przestrzeń, aby dzieci mogły, zgodnie ze swoimi potrzebami i preferencjami, spać w różny sposób, np. w łóżeczku, leżaczku, materacu.
- Opiekunowie, w miarę możliwości placówki, w taki sposób aranżują przestrzeń, aby dzieci mogły, ze względu na własne preferencje, wybierać miejsce do spania blisko innych dzieci lub w oddaleniu od innych.
- Dzieci mają znane im miejsce, gdzie mogą odłożyć ubrania, które zdjęły, np. szuflady, półki, pudełka, specjalnie oznaczone .
- W sali jest stałe, dostępne dla dzieci poza porą snu, miejsce do odpoczynku i relaksu.
- Opiekunowie w taki sposób aranżują przestrzeń w sali, aby dzieci mogły się wycofać się i odpocząć (np. domek, miękkie poduszki) oraz przebywać w mniejszych grupkach.
- Opiekunowie umożliwiają dzieciom stały i swobodny kontakt z materiałami naturalnymi i masami plastycznymi, które poprzez swoją strukturę odprężają je i wyciszają.

Lista działań personelu wspierających autonomię dziecka podczas czynności higienicznych (mycie rąk, toaleta, zmiana pieluchy i inne) :

- Informuję dziecko o zamiarze zmiany mu pieluszki i czekam na jego reakcję.
- Przypominam dzieciom o korzystaniu z toalety lub nocnika, ale dzieci same decydują, czy chcą z nich skorzystać.
- Uwzględniam prawo dziecka do towarzystwa lub intymności w toalecie.
- Dziecko nie musi pytać o pozwolenie na skorzystanie z toalety lub umycie rąk, zgłasza opiekunce taką potrzebę.
- Wspieram samodzielność dzieci związaną z higieną odpowiednio do poziomu ich rozwoju, wspomagam je w treningu związanym z higieną, ale respektuję ich prawo do odmowy tego treningu.
- Na bieżąco uzgadniam z pozostałymi opiekunami sposoby wspierania dzieci w rozwoju związanym z higieną.
- Jest ustalone kto z personelu przekazuje informacje rodzicom i zbiera od nich istotne informacje związane z higieną.
- Wymieniam z rodzicami aktualne informacje na temat umiejętności dziecka w zakresie czynności higienicznych i uzgadniam z nimi wspólne działania w tym zakresie.
- Nigdy nie karzę dzieci za załatwianie naturalnych potrzeb fizjologicznych, niezależnie od miejsca, gdzie to się odbywa (skorzystanie z nocnika, zmoczenie się).
- Nie zawstydzam dziecka ani nie okazuję rozczarowania, gdy dziecko nie zasygnalizuje potrzeby skorzystania z nocnika lub toalety.
- Przewijam dziecko bez pośpiechu, z delikatnością i uważnością, żeby nie sprawić mu bólu czy przykrości, jestem w kontakcie z dzieckiem.
- Nie okazuję dzieciom werbalnie i niewerbalnie swojej niechęci przy czynnościach związanych z pielęgnacją.
- Wypracowuję z dziećmi nawyk mycia rąk – odbywa się to co najmniej przed każdym posiłkiem i zawsze po skorzystaniu z toalety (dotyczy dzieci, które już są na tym etapie rozwoju).

Lista działań personelu wspierających samodzielność dziecka podczas posiłków

- Nie zmuszam dzieci do siadania przy stole, jeśli nie mają potrzeby jedzenia.
- Uprzedzam dzieci, że zbliża się pora posiłku, pozwalając im dokończyć zabawę.
- Zapraszam dzieci do wspólnego nakrywania do stołu i sprzątania po posiłku.
- Daję dzieciom tyle czasu na posiłek, ile potrzebują.
- Nie nagradzam dzieci za zjedzenie posiłku, ani nie karzę za odmowę jedzenia.
- Akceptuję to, że dziecko może nie chcieć niczego zjeść.
- Uwzględniam werbalne i pozawerbalne sygnały dzieci dotyczące potrzeby jedzenia oraz ilości spożywanych potraw.
- Nie nalegam, aby dziecko zjadło wszystko, co ma na talerzu.
- W miarę możliwości rozwojowych pozwalam, żeby dzieci same nakładały sobie jedzenie.
- Dziecka, które nałoży sobie za dużo, nie zmuszam do zjedzenia wszystkiego.
- Zachęcam dzieci, w tym także niemowlęta, które uzyskały bezpieczną pozycję siedzącą, do samodzielnego jedzenia.
- Pozwalam jeść rękoma dzieciom, które nie potrafią jeszcze używać sztućców.
- Dziecku, które ma trudności z jedzeniem, pomagam karmiąc je łyżeczką lub widelcem za jego zgodą.
- Dzieci niepotrafiące samodzielnie jeść karmię w kontakcie „jeden na jeden”.
- Dopilnowuję, żeby wszystkie dzieci w czasie posiłku miały stały dostęp do łyżki i widelca.
- Pozwalam dzieciom podczas posiłku prowadzić rozmowy z personelem i innymi dziećmi siedzącymi przy stole.
- Staram się w miarę możliwości jeść razem z dziećmi przy stolikach.
- Proponuję dzieciom potrawy, tłumaczę nazwy i składniki dania.
- Rozmawiam z dziećmi o tym, co jest zdrowe, a co nie.
- Umożliwiam dzieciom uprawianie ziół (warzyw) w ogrodzie lub doniczkach na oknie.

- Zbieram od rodziców informacje dotyczące żywienia dziecka, w tym jego preferencji żywieniowych, godzin posiłków, nawyków i rytuałów, ewentualnych trudności żywieniowych, umiejętności.
- Wspólnie z rodzicami i współpracownikami uzgadniamy potrzeby dzieci związane z żywieniem, uwzględniając zasady zdrowego żywienia i profilaktyki otyłości.
- Zachęcam rodziców do stosowania zasad zdrowego żywienia w domu.
- Prowadzę bieżącą obserwację dzieci w sytuacjach związanych z żywieniem i w razie wyraźnie niepokojących objawów dzielę się spostrzeżeniami z rodzicami.
- Wiem, jakie zachowania dzieci związane z żywieniem uznać za niepokojące i w razie potrzeby kieruję rodziców do specjalisty.

Wspólne dla całego personelu sposoby:

- 1 | nawiązywania relacji z dziećmi dające im poczucie bezpieczeństwa;**
- 2 | reagowania werbalnie i niewerbalnie na zachowania dzieci;**
- 3 | komunikowania dzieciom aktywności w ciągu dnia i zmian z tym związanych**

RELACJE Z DZIEĆMI

- Do dzieci odnoszę się w sposób ciepły, często uśmiechając się i okazując zadowolenie z bycia z nimi.
- Okazuję zainteresowanie tym, co dzieci mówią i robią.
- Używam niewerbalnych komunikatów w interakcji z dzieckiem (np. Kiwając głową, podnosząc brwi w zdziwieniu, uśmiechając się).
- Mówię do dzieci po imieniu.
- Szukam kontaktu wzrokowego (nie zmuszając do wzajemności) podczas rozmowy z dzieckiem.
- W trakcie rozmowy z dziećmi staram się być na ich wysokości, kucając lub siadając obok.

REAGOWANIE NA ZACHOWANIA DZIECI

- Uważnie obserwuję to, co robią dzieci, nazywając to, co widzę.

- Dopasowuję swoje zachowanie – ton głosu, wyraz twarzy, poziom entuzjazmu – do tego, co wyrażają dzieci.
- Jestem gotowa/gotowy do pomocy, jeśli dzieci tego potrzebują.
- Stwarzam warunki do samodzielnego podejmowania decyzji przez dzieci.
- Pozwalam dzieciom na popełnianie błędów i zachęcam do samodzielnego ich naprawiania/rozwiązywania problemów, jeżeli są na to gotowe.
- Akceptuję wyrażanie emocji przez dzieci.
- Respektuję chęć dziecka do przerywania interakcji i czekam, aż wyrazi ono chęć wznowienia kontaktu.
- Rozpoznaję i nazywam reakcje emocjonalne dzieci oraz własne.

KOMUNIKOWANIE DZIECIOM O AKTYWNOŚCIACH

- Przypominam dzieciom werbalnie lub niewerbalnie (gestem lub używając znaków graficznych) o następnym punkcie w planie dnia.
- Uprzedzam dziecko o działaniu, które będzie podejmowane z jego udziałem i czekam na jego odpowiedź (werbalną lub niewerbalną), żeby mieć pewność, że dziecko rozumie sytuację.

DYREKTOR
ZESPOŁU ŻŁOBKÓW
MIEJSKICH W RYBNIKU

mgr Sylwia Płukis